

IMPERCEPTIBLES: SENYALS DE LA NOVA POBRESA

Gran Recapte 2021
Banc dels aliments

Primera edició: octubre de 2021

© Full Circle Karma y Jesús Martínez, del text, 2021

© Fundació Banc dels Aliments, 2021

Fundació Banc d'Aliments

C/dels Motors, 122

08040, Barcelona

T. 933 46 44 04

info@bancdelsaliments.org

www.bancdelsaliments.org

Creació i disseny: Full Circle Karma

Correcció: Jesús Martínez

Sota les sancions establertes per les lleis, queden rigorosament prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic o electrònic, actual o futur -incloent les fotocòpies i la difusió a través d'Internet-i la distribució d'exemplars d'aquesta edició mitjançant lloguer o préstec públic.

Ningú no està preparat per la pobresa	06
Menjar, un dret en risc	10
La nova pobresa	14
Ser pobre i treballar és compatible	22
Radiografia de les cues de la fam	28
Pobresa emocional	48
Fundació Banc dels Aliments	60
Enguany, si pots, ajuda	68

NINGÚ NO ESTÀ PREPARAT
PER LA POBRESA

**Ningú no està preparat per la pobresa.
Ningú no somia fer cua a un banc d'aliments per poder
menjar. I ningú no ens ha explicat que ser pobre era una
possibilitat. Però. Tots. Podem. Ser-ho.**

**La nova pobresa no la veus venir. Pot seure al metro davant
teu molt ben vestida. Pot ser qui et prengui nota en un
restaurant. No la sabem veure.
Perquè ens han ensenyat que la pobresa només té una cara.
Una que dorm a un caixer, una que demana almoina entre
cartó i esquinçalls, una que ens queda massa lluny. Una de
la que tots estem fora de perill.**

**I, per això, quan arriba, no estem preparats.
No sabem fer-li front.**

Quan arriba, necessitem ajuda.

Menjar, un dret en risc.

IMPERCEPTIBLES

Seixanta mil persones més que abans de la pandèmia fan cua als bancs d'aliments. Avui dia, el menjar és un luxe, que alguns no poden permetre's.¹

La Covid-19 ha provocat un augment de la sol·licitud d'ajudes, que assegurin els drets bàsics de les persones.

S'ha produït l'aparició d'una nova pobresa: el nou pobre, un que treballa, un que fins fa poc

no sabia que es trobava en una situació precària. Un que ha hagut de plantar cara a una pobresa inesperada.

Avui dia, la precarietat alimentària no és únicament una notícia d'actualitat, és una realitat cada vegada més pròxima i tangible.

1. Periódico, El. (2021, 19 abril). La demanda a los bancos de alimentos de Catalunya aumenta un 30%.

MENJAR, UN DRET EN RISC

Avui dia, els
bancs d'aliments
atenen a més de
256.000 persones
a Catalunya.

«Ens temem una tardor calenta, això pot arribar a col·lapsar. Pensa que la pandèmia ha colpejat els més vulnerables, els que fan la feina que ningú vol, i és veritat que amb l'ingrés mínim vital podem pal·liar una mica la pobresa més severa, gent fora del nostre radar social, però tot i així molts no arriben a fi de mes...», →

raona **Belén Giménez** (Barcelona, 1973), una de les treballadores en l'administració de la fundació. Despresa, lluminosa, etèria, Belén comptabilitza la factura del desastre humà que ha portat l'actual crisi sanitària. Se suma a la precarietat d'una crisi socioeconòmica de la qual mai no vam sortir.

«El punt àlgid de la crisi de 2008 el vam assolir el 2014, amb més de cent cinquanta-dos mil veïns atesos mensualment. Ara hem superat la xifra. En dos mesos, hem afegit quaranta mil persones més.»

La seva companya **Sabine Hindersin**, organitzadora de les campanyes de recapte, és del mateix parer:

«El futur no és favorable si no hi ha una reforma dràstica en tots els àmbits, en tots els camins, en totes les funcions».

La Gran Cua.
El Gran Recapte.
El Gran Col·lapse.

Martínez, Jesús (2021).
Diccionari general il·lustrat
de la nova pesta i dels
vells empestats. Ediciones
Carena: Barcelona

Han passat d'estar en una situació normalitzada a estar en una situació de vulnerabilitat i que han entrat de ple en l'exclusió social."

Partint d'aquesta consideració, l'article se centrarà a analitzar les característiques que defineixen a una persona com és la seva situació.

VULNERABILITAT

la incapacitat d'un individu o una família per disposar i aconseguir els recursos suficients per satisfer les seves necessitats bàsiques i aconseguir el benestar."

a necessitat, estretor i falta d'el que és necessari pel manteniment de la vida"

“La nova pobresa és una situació de vulnerabilitat social produïda per un petit canvi a l'economia familiar, conseqüència de les repercussions socials de la pandèmia que, de forma imprevisible, posa en risc la cobertura de les necessitats bàsiques.”

La clase media
pierde poder
adquisitivo,
el PIB en c

UNA DOSTS DE REALITAT

La llamada
'promoción del
corona' tendrá difícil
conseguir un trabajo"

dad para trabajar en equi
vez p

progresar desde orígenes
familiares humildes
reducen

IMPERCEPTIBLES

1. Els superrics, l'elit, que ningú coneix i que es reuneixen en clubs selectes on mai es pregunta per la procedència perquè el vincle que els uneix és la fortuna (monetària, s'entén): «Viatgen, no es lliguen a cap lloc»; 2. La classe alta, amb el patrimoni suficient perquè visquin ells i la seva descendència per a la resta dels dies que els hi quedin: «No fan res»; 3. La classe mitjana, a la que, al contrari del que pensem, no ens trobem nosaltres, els fills de la democràcia: «Pertanyen a la classe mitjana qui guanyen cinc mil euros al mes i que tenen una segona residència, amb jardiner i criada, als que mai veuen»; 4. La classe baixa, nosaltres: «Sabrem si som de la classe baixa quan la pujada dels rebuts ens impedeixi o ens dificulti d'arribar a final de mes».

L'art de ser un nou pobre.

La història d'en Rubén
per Jesús Martínez

Rubén Godoy pinta persianes de negocis, locals i garatges. Per això, es coneix Barcelona des del Besòs fins al Llobregat i des de la muntanya fins al mar.

«Sí que hi ha més pobresa, moltíssima més. És trist. Ho veig. M'agradaria dir una altra cosa. Ja van tancar molts comerços amb la crisi passada [2008], però ara, amb aquesta pandèmia, ha empitjorat tot: veig molts locals en traspàs, en lloguer, amb el cartell de

la immobiliària. No sé, ho veig malament. No acabem de sortir de la crisi anterior i ens hem ficat en aquesta», s'adona, allunyat de lloances, parafernàlies i altres arreus. «Jo vaig venir a Barcelona al 2005 [durant deu segons, fa memòria]. I la ciutat em va acollir. Em vaig posar a treballar en una empresa que res tenia a veure amb la pintura i el dibuix. Va tancar amb la crisi. Em vaig quedar al carrer. Em vaig dir: "Què faig ara?". I a més amb una

dona i tres nenes... Així que em vaig posar a patejar els carrers i a pintar. Només demano la voluntat. Per menjar. I que almenys em cobreixi les despeses de la pintura... I la gent respon.»

Tots els dibuixos de Llop s'ajusten al que el veí desitja: per exemple, si és la persiana d'un forn, acabarà pintant un forn o una barra de Viena o farina de blat de moro.

Tots els dibuixos de Llop es destaquen pels seus vius colors: no són neutres ni esvaïts, sinó que esclaten amb l'espurneig de la cua d'un paó.

Tots els dibuixos de Llop són bonics.

«Jo sempre pinto a Barcelona ciutat i la seva àrea metropolitana.

He de tenir unes tres-centes obres fetes. Abans no les signava, però vaig conèixer un noi que em va animar a que deixés la petjada. Em va dir: "Potser el dia de demà tinguin valor"», diu.

Potser demà esdevé un Banksy, el grafitier més cotitzat.→

“No acabem de sortir de la crisi anterior i ens hem ficat en aquesta.”

Tarda un dia a deixar a punt una persiana.

Quan l'acaba i li dona l'últim retoc amb la pintura sintètica, fa una foto al seu particular quadre i la puja a Instagram.

Des de fa poc, en un local cedit per l'Ajuntament de Barcelona (Lleó, 10), està fent hores per construir una associació d'art urbà. Es dirà Artista del Raval, amb tallers de pintura, dibuix, fotografia, música, bijuteria

i escultura («desenvolupa les teves habilitats creatives»). S'entusiasma:

«Sobretot és per treure els nois dels mals camins, que facin coses que els serveixin,

aquesta és la meva intenció. I també per ajudar i estimular els que no tenen recursos».

Martínez, Jesús (2021). Diccionari general il·lustrat de la nova pesta i dels vells empestats. Ediciones Carena: Barcelona

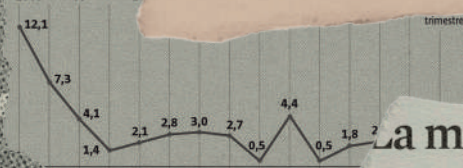
“Amb aquesta pandèmia, ha empitjorat tot: veig molts locals en traspàs, en lloguer, amb el cartell de la immobiliària. No sé, ho veig malament.”

mal pagado

SITUACIÓN ECONÓMICA

Evolución del PIB. En po

2006 08 10

La meta de un paro del 7% y una jornada de 35 horas

es
ues-
80%,

Anatomía de una cola del hambre

Trabajar para malvivir

● El 16,4% de la población empleada en España presenta una situación de pobreza

● Más de 7,8 millones de personas viven en hogares sustentados por un trabajador precario

● La pandemia ha agravado el fenómeno de la precariedad

do a consecuencia de las sucesivas crisis, el empleo ha dejado de ser una herramienta infalible para construir una vida digna y confortable, hasta el punto de que se contabilizan cerca de 2,5 millones de trabajadores pobres. Personas que madrugan y dedican buena parte de su tiempo y sus energías a una ocupación que no les permite superar el umbral de la pobreza relativa o incluso severa. Los bajos salarios y la precariedad y la temporalidad inherentes en los empleos son las causas de un fenómeno que apunta a un agravamiento con motivo de la pandemia.

Los trabajadores (1,3% de la población) subsiste a base de los ahora denominados empleos informales (anteriormente economía sumergida). "Son personas que sufren la máxima expresión de la precariedad laboral al ver pisoteados sus derechos sin poder agarrarse al arbitraje de la justicia ni a coberturas sociales en los periodos menos favorables", dice Raúl Flores, coordinador de estudios de Cáritas.

La temporalidad y la corta duración de los contratos son dos sustos del trabajo indecente. El informe Foessa subraya un dato del Servicio Público de Empleo Estatal: solo un 8,6% de los nuevos contratos que se firmaron en agosto

ofrece un empleo a tiempo completo y con contrato indefinido hoy una quimera para cerca de cuatro de cada diez trabajadores (34,6%); indica la fundación.

La precariedad incide de forma especial en determinados sectores, como la hostelería (con salarios un 40% más bajos que los de media de los trabajadores del sector) o el personal doméstico, un sector altamente feminizado, con retribuciones hasta un 52% inferior al promedio entre las mujeres.

Por grupos humanos, el informe subraya la brecha salarial entre hombres y mujeres, cifrada en un 21% y las condiciones de la población

SEER POBRES. TRABAJAR ES COMPATIBLE

Pobresa a mitja jornada.

Avui dia, la realitat és que tenir estudis, treball o experiència laboral ja no és garantia contra la pobresa.¹

Tampoc garanteix l'accés a l'educació de qualitat, a l'habitatge, a un contracte digne o, fins i tot, a l'energia. Per això, la nova pobresa també es pot entendre com a «pobresa energètica».²

Una pobresa que ja no et permet cobrir necessitats primàries d'una llar, com ara mantenir una temperatura a l'hivern i a l'estiu.

1. Azcona Sáenz, P. (2017). Trabajadores y pobres: condiciones de vida y desafíos para las políticas sociales. Tesis Doctoral.

2. Navarro, P. A. & Grupo Nuevo Lunes. (2014). Pobres del todo. El siglo de Europa, 130, 32-38.

Fent zoom a la inestabilitat.

La història d'en Sanders
per Jesús Martínez

En aquests mesos de pandèmia, el foter Sanders (pseudònim; Barcelona, 1973) s'està pensant tornar a les barres dels bars, posar-hi copes; però la nova pesta també s'ha acarnissat amb els còctels margarida. Gairebé no té encàrrecs. Els projectes han fet figa. Els pressupostos han quedat encaixonats.

El 29 de maig, el Govern d'Espanya va aprovar l'ingrés mínim vital. Del comunicat de La Moncloa:

«El Consell de Ministres ha

aprobat el Reial Decret llei pel qual es posa en marxa l'ingrés mínim vital, una nova prestació de la Seguretat Social, que va acompanyada d'estratègies d'inclusió focalitzades».

Al juny, Sanders va tramitar l'ingrés mínim vital. Abans, es va haver d'apuntar a l'atur, un dels quatre requisits («figurar com a demandants d'ocupació, quan es tracti de persones majors d'edat o menors emancipats, si no estan treballant»). Els altres tres requisits són:

1. Tenir residència a Espanya («Els beneficiaris individuals o membres d'una unitat de convivència han de tenir residència legal i efectiva a Espanya de manera continuada i ininterrompuda durant al menys l'any anterior a presentar la sol·licitud»).

2. Estar en situació de vulnerabilitat econòmica («Per determinar la situació de vulnerabilitat econòmica es pren en consideració la capacitat econòmica de la persona sol·licitant individual o de la unitat de convivència, computant els recursos de tots els seus membres»).

3. Haver sol·licitat les pensions i prestacions a què pugui tenir dret, en els termes que es fixin («Se n'exceptuen salaris socials, rendes mínimes d'inserció i ajudes anàlogues d'assistència social concedides per les comunitats autònomes»).

Gairebé tres mesos després, a Sanders li acaben de comunicar la seva condició de demandant d'ocupació.

Ara, a l'espera que li diguin quelcom sobre si pot o no cobrar alguna cosa.

«Crec que no em donaran la prestació, no ho sé. Compleixo els requisits, però no crec que em donin l'ingrés mínim», s'esvera.

Les mans, buides. Les butxaques, buides. El cafè, sense gel (més barat). Trucades, les justes. Les baralles, contínues.

El que li queda per passar el mes, cinquanta euros. Avui menjarà espagueti, estil Charlot a La quimera de l'or.

Deutors, uns quants. Grans companyies per a les que ha fet treballs alenteixen els pagaments. Com més tenen, menys deixen anar els diners. Com més tenen, més volen.

Martínez, Jesús (2021). Diccionari general il·lustrat de la nova pesta i dels vells empestats. Ediciones Carena: Barcelona

U IN
 d la tasa de paro juvenil,
 la temporalidad diez
 (el 15%)...

Radiografía d'una cuesa de la fam.

RADIOGRAFIA DE LES CUES DE LA FAM

Nunca me imaginé
 pidiendo comida”

trabajadores precarios, familias monoparentales, jóvenes. La pander
 roto las expectativas de miles de hogares que no llegan a fin de me.
 100.000 personas más que... pasado se agolpan en las colas di

El perfil sociodemogràfic del nou pobre que demana menjar als bancs d'aliments no és el que tenim al nostre imaginari. **La pobresa alimentària ja no entén d'edats:** ara també es tracta de joves de menys de trenta anys, que han estat afectats per l'atur juvenil, o de persones grans que s'han vist obligades a demanar ajudes per una pensió insuficient..¹

Potser estem parlant d'un repartidor de menjar a domicili, d'un venedor d'entrades en un teatre o d'una mare soltera amb tres fills.

Tampoc s'ha d'oblidar l'existència de desigualtats que també es produeixen de forma estructural per aspectes com el sexe o la condició ètnica i territorial. Per exemple, la pobresa alimentària afecta amb major incidència a les dones, que han patit les conseqüències més greus de la pandèmia.²

Aquestes característiques se superposen, dificultant la millora de la situació econòmica.

1. de Vega, L. (2020, 19 mayo). Anatomía de una cola del hambre: "Soy mendigo a mucha honra". EL PAÍS.

2. CEPAL, UNIFEM, & Naciones Unidas. (2004, enero), Entender la pobreza desde la perspectiva de género.

Les més vulnerables, les més afectades.

El pas de la pandèmia ha augmentat la bretxa de desigualtat entre homes i dones, ja preexistent.

Mentre que s'esperava que la taxa de pobresa entre les dones disminuís el 2,7% entre

2019 i 2021, els pronòstics han empitjorat i ara es preveu un augment del 9,1% pels efectes de la pandèmia.¹

Les dones han patit més contagis per les seves ocupacions essencials de cura. A la vegada,

han sofert més acomiadaments, menys ERTES i un nombre menor d'opcions de teletreball. A més a més, les dones sempre compten amb la sobrecàrrega de treball que suposen els afers domèstics i la cura de la llar i la família, agreujats durant el confinament.²

1. ONU Mujeres & PNUD. (2020, 2 septiembre). La COVID 19 ensanchará la brecha de pobreza entre mujeres y hombres, según los nuevos datos de ONU Mujeres y el PNUD. ONU Mujeres.

2. El perfil de los nuevos pobres que deja la Covid: español, mujer y más pesimistas. (2021, 14 marzo). La Información.

Pronom menys feble.

La història de la Catalina
per Jesús Martínez

Catalina Durante (Buenos Aires, 1991) és una dona migrada que estén ponts a l'associació Mujeres Pa'lante, on l'ideari és oferir a la dona que arriba l'ajuda indispensable per a situar-se.

En tot l'any que Catalina porta a l'associació, a l'oficina del carrer Creu Roja, 8 (L'Hospitalet), les

dones s'han anat donant, s'han anat desprenent, s'han emancipat. I també s'ha vist, en tot aquest any, com la pobresa s'ha estès i eixamplat com s'eixampla la farsa de Donald Trump, The Joker.

Adverteix Catalina, un illot en un escull de precarietats amb aletes de tauró:

«Entren cada vegada més dones en situació irregular que tenien cura d'algun ancià mort a causa del coronavirus i que ja no troben sortides... La crisi ha colpejat les dones, i si les dones ja de per si som col·lectiu vulnerable, les dones migrants som les més vulnerables d'entre les vulnerables».

“La crisi ha colpejat les dones,
i si les dones ja de per si som
col·lectiu vulnerable.”

Martínez, Jesús (2021). Diccionari general il·lustrat de la nova pesta i dels vells empestats. Ediciones Carena: Barcelona

Sí

Qué hi ha?

Vens a sopar?

Quatre membres i cap aliment.

La història de l'Erika
per Jesús Martínez

«Estem tramitant un lloguer social. Estic esperant resposta. També estic esperant el desallotjament. Per ara, l'assistenta social ens ajuda, i a la parròquia de Port ens donen arròs, llet i oli», explicava la colombiana Erika Dayana en el número de juliol de la revista La Marina.

«La Senyora S és un ésser invisible en una cua llarguíssima, la Gran Cua: es tracta d'una de les gairebé cent-

seixanta tres mil persones que menja gràcies a la Fundació Banc dels Aliments de Barcelona».

La Senyora S és l'Erika Dayana, que viu al local de l'antiga oficina bancària de Minería amb Mare de Déu de Port. Els seus fills, menors d'edat, es diuen Gustavo i Kevin (pseudònims).

Entre l'Erika i la Fundació Banc dels Aliments («Lluitem contra la fam d'aquí») es troba

“Gairebé 163.000
persones mengen
gràcies a la
Fundació Banc
dels Aliments de
Barcelona.”

el Grup Solidari Mare de Déu de Port (números 209-211 del mateix carrer, cantonada Sant Elies), creat el 2000 sota el paraigua de la mil·lenària església de Port.

Un dijous per mes, l'Erika s'acosta a Mare de Déu de Port, 209-211. Ja té una mena de carnet com a beneficiària, que li dona dret a rebre assistència. Porta el carret de la compra, tot i que no compri res. Acompanyada del seu fill gran, que li dona un cop de mà, recull el següent lot, per a una família de quatre membres com la seva: dos litres d'oli, tres quilos d'arròs, un paquet de galetes, tres paquets de pasta, tres paquets de llaunes de tonyina, 12 batuts de xocolata, cinc brics de tomàquet fregit, un quilo de sucre, un quilo de farina, un pot de compota de poma, un paquet d'infusions, alguns sobres de sopes, quatre litres de llet, llegum cuita, macedònia de verdures cuites, sardines en conserva i fruita en almívar. També es reparteix fruita i verdura fresca cada tercer dimecres de mes.→

Martínez, Jesús (2021).
Diccionari general il·lustrat
de la nova pesta i dels
vells empestats. Ediciones
Carena: Barcelona

Com que l'Erika té un bebè, li donen potets de carn i llet en pols.

Envasats de les marques Orient («Rices of the world»), Isabel («Per menjar bé»), Choleck («Deliciosos sabors»)...

Lavors, abans de marxar, l'Erika omple la fitxa «Nota de lliurament» («els aliments rebuts són per a aquesta unitat familiar»). A la fitxa es fa constar el nombre de nens a càrrec, el nombre d'envasos que es porta i les dades personals.

“Un dijous per mes,
l'Erika s'acosta a Mare
de Déu de Port, 209-211.
Ja té una mena de carnet
com a beneficiària.”

Martínez, Jesús (2021). Diccionari general il·lustrat de la nova pesta i dels vells empestats. Ediciones Carena: Barcelona

Fins que la dignitat
es faci costum.

No sentir ràbia
és un privilegi.

Una visita setmanal.

La història de la Glenda
per Jesús Martínez

A la cua del menjador social del Paral·lel, 97 («Important: A partir de l'1 de juliol només es repartiran bosses a les persones usuàries del servei amb targeta de menjador. Les persones sense targeta, només podran accedir al servei tres vegades l'any»).

Entre els que esperen, un dissabte, a les 11 hores, una hora abans del repartiment de menjar, es troba Glenda (Mindoro, Filipines, 1960).

Va arribar a Barcelona el 1990, sent una joveneta amb ganes d'escalar, progressar, tafanejar. Es va establir a la ciutat abans que aquesta celebrés els Jocs Olímpics.

Viu de lloguer amb la seva família (marit, dos fills), en un pis del Raval pel qual paga uns sis-cents euros mensuals.

Glenda fa cases, neteja els pisos de la zona alta: l'hora la

cobra a 10 euros. Ara li han fet contracte, tres hores per setmana. Abans s'estava jornades senceres, en diferents llocs, però al març de 2020, amb la nova pesta, tot se'n va anar a fer punyetes.

Aquell mes, per primera vegada a la vida, es va posar a la cua de tatus del petit menjador social de l'avinguda del Paral·lel.

«Abans em donaven dues bosses de menjar, però ara han retallat, hi ha tanta gent!», es conforma, blanqueta com la careta de David Bowie, diversa com els Pink Floyd, menuda, sense talons, amb una gorreta de beisbol i una mascareta que li estreny. «Jo soc pràctica. Vinc una vegada per setmana i agafo el menjar: llenties, poma, suc... Depèn.»

Resolta: «No miro, agafo la bossa i me'n vaig».

Encoratjada: «He de seguir».

No es deixa intimidar: «Hi ha molt de boig, sí». →

“Les restes de
vides enfront de les
restes del que un dia
en van tenir.”

Martínez, Jesús (2021). Diccionari general il·lustrat de la nova pesta i dels vells empestats. Ediciones Carena: Barcelona

Afectada pels tancaments, per la mala economia, a Glenda no li arriben els diners per mantenir la seva família. Es grata la butxaca i es complica la vida. Com tants. Com tothom.

Mai abans s'havia vist en tal tessitura.

Alguna vegada, Glenda i una amiga en la mateixa situació s'han

acostatat al menjador social de la Fundació Roure («Acció social de proximitat»), a la Biblioteca Sant Pau-Santa Creu.

Mai s'han apropiat al menjador social Reina de la Pau, a la plaça Sant Agustí, 2. Però coneixen a les Germanes Missioneres de la Caritat de Santa Teresa de Calcuta.

«Un munt de desgraciats, estirats mig despullats sota els pòrtics d'aquestes cases sumptuoses, semblen a punt d'expirar aviat de fred i de misèria», va descriure les ombres humanes Xavier de Maistre, a Viatge entorn de la meua habitació (1794).

La cua de tatus gairebé arriba fins a la cafeteria, amb el cartell: «Prohibit emportar-se el diari».

La cua de tatus passa per davant de l'església evangelista Cos de Crist («Culte de lloança i predicació») i passa per davant de la llibreria La Carbonera («Llibreria de batalla») i passa pe l'Hiper Rastre Remar («Outlet»), amb restes de cases i coses, com les càmeres Hanimex.

Les restes de vides enfront de les restes del que un dia en van tenir.

“Afectada pels tancaments, per la mala economia, a Glenda no li arriben els diners per mantenir la seva família.”

Els nous pobres
no només han de lluitar
contra la pobresa
alimentària, sinó contra
un altre monstre: l'exclusió
i la invisibilitat social.

Sotomayor, E. (2020). Pobreza,
estigma y rechazo sociopolítico.
TRIBUNA LIBRE, 12-14.

Quan es parla de nova pobresa, no parlem de pobresa extrema, sinó d'una situació de fragilització social.¹

Quan comença el descens econòmic, aquest va de la mà amb el descens social.

A poc a poc, es van allunyant dels amics i les famílies que es mantenen a la classe mitjana, i es comencen a relacionar amb menys gent. De forma natural s'aïllen i les noves relacions que es creen són amb forts trets hemofilics, ja que només se senten còmodes amb persones que comparteixen la mateixa situació.

Aquest fet dificulta als nous pobres una vida digna, i agreuja la desigualtat.²

1. Gracia-Arnaiz, M. (2019, enero). Itinerarios alimentarios en contextos de precarización: otras formas de comer, otras formas de vivir. ResearchGate.

2. PAUGAM, S. La disqualification sociale: essai sur la nouvelle pauvreté. Paris: PUF, 2000.

Una història de com fer-te invisible.

La història del Eduardo
per Jesús Martínez

Des de 2018, Eduardo Saus ha viscut al carrer, en els porxos de la part de darrere de l'Estació de França, al Passeig de la Circumval·lació, al costat del parc zoològic.

Durant dues dècades, Eduardo va exercir de conserge subaltern d'institut, en l'entramat de col·locacions de secundària del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

«Va arribar la directora general de recursos econòmics i va dir: "Massa gent per a tan pocs llocs de treball". I va fer fora alguns funcionaris interins», esgrimeix, sense ganes de venjança, sense rancor, sense coïssors. Sense ganes de res. Només d'oblidar el passat.

«Ara estic cobrant l'atur, i formant-me.»

“No som bestioles, ni animals de circ.”

De la nit al dia, Eduardo va esdevenir un homeless, un animal més per al zoo de l'asfalt.

A La Jungla d'El Carrer, li van robar el clauer. I el rellotge. I la maleta amb les poques coses que va poder conservar.

Li van escopir.
Li van humiliar.

«Et converteixes en un ésser invisible. Pel teu costat passen els joves que se'n van de festa, però no et veuen», expia, entelat per la grissor del cel.

«Vaig passar per les retallades de sou, per l'acomiadament i pel desnonament. Fins arribar al carrer. I jo dic: "No som bestioles, ni animals de circ".»

D'el Carrer el va recollir un dels voluntaris de l'organització sense ànim de lucre Homeless Entrepreneur («Homelessness exists, opportunities, too!»).

Al març de 2020, amb l'inici de la pandèmia, l'empestat Eduardo Saus va entrar a viure en un hostel turístic reconvertit en hostel social, al primer pis del número 123 de Bruc, un antic immoble de principis de segle xx, amb sostres alts i sanefes a les parets, amb el vapor del modernisme en els petits detalls.

Martínez, Jesús (2021).
Diccionari general il·lustrat
de la nova pesta i dels
vells empestats. Ediciones
Carena: Barcelona

La pobreza deixa un buit emocional.

La pobreza afecta emocionalment segons el grau de precarietat i de quantitat de recursos disponibles.

En el cas de la nova pobresa, es tracta de mobilitat social descendent, que implica un alt grau d'exclusió social.

Aquesta situació comporta una erosió de les diverses relacions socials. Es perden de

forma dràstica les relacions personals, substituïdes per la presència de «professionals», com treballadors socials, que omplen el buit emocional i l'absència d'afecte.

I. Valenzuela-Garcia, H., Jessica Lubbers, M., & Molina, J. L. (2021, 4 febrero). Vulnerabilidad relacional e impacto emocional: las cicatrices invisibles de la pobreza contemporánea. UABDivulga Barcelona Investigación e Innovación.

Una dosis d'amor propi.

La història de l'Anna
per Jesús Martínez

Poc després del passat Nadal, en un dia de pluja, va agafar el seu nadó en braços l'Erika Dayana, la noia que ocupa l'antiga sucursal número 0636 de Catalunya Banc, al carrer Mare de Déu de Port, 415.

Va picar al timbre de Càritas de la zona de La Marina, a Mare de Déu de Port, 348, a tocar de l'església de Sant Bartomeu.

Li va atendre la treballadora

social Anna Falcón (Barcelona, 1962), una de la dotzena de professionals que atenen les famílies més desfavorides.

«Ens venen moltíssimes persones, a vegades fins i tot des dels ambulatoris, i nosaltres sempre els facilitem el dret d'anar a Serveis Socials», il·lustra l'Anna, l'arquetip d'una «infermera social»:

Realitza un examen dels vincles, brinda assistència als empobrits i administra l'epinefrina de l'amor propi.

A l'Erika la van derivar a Serveis Socials.

«Ara mateix ha augmentat la pobresa. Ho podem intuir, fins i tot, pel nombre de trucades, que s'han multiplicat, més de dos mil... Donem servei a més de dues-centes famílies. Durant el Confinament vam muntar un centre d'atenció telefònica. Després es va anar atenent de manera presencial. El que fem és intentar conèixer cada cas i donar la resposta adequada», explica l'Anna, amb tres dècades d'experiència en l'acció social. «No tots els casos els derivem, perquè hi ha situacions molt concretes i difícils, com persones sense cap tipus de document legal, sense permís de residència, sense padró, sense

res..., que ni tan sols tenen un compte corrent i que no poden gestionar res. Llavors intervenim per cobrir les necessitats bàsiques, sent realistes.»

Ser realistes és garantir la subsistència, i això inclou l'allotjament.

A tots els exclosos, se'ls obre expedient. A tots els exclosos, se'ls escolta.

“Ha augmentat
la pobresa. Ho
podem intuir.”

Martínez, Jesús (2021).
Diccionari general il·lustrat
de la nova pesta i dels
vells empestats. Ediciones
Carena: Barcelona

DISCULPIN, QUE TINDRIEN
UNA MIGA DE MENJAR?

L'instint irrefrenable d'ajudar.

La història d'en Ramón
per Jesús Martínez

«Hi ha molta gent que ho passa malament a Barcelona, i el pitjor encara no ha arribat», dedueix Ramon Bagunyà (Barcelona, 1945), voluntari sense descans, fornit, cautelós, amb el cor titil·lant. S'aixeca a un quart de sis del matí i a les set ja està trinant amb el carretó de la «xarxa de fred» (zona de congelats).

«Tenia clar que no em volia quedar a casa. Vaig acabar

aquí com podia haver acabat a Càritas. Per a aquesta gent necessitada és una qüestió de subsistència.»

Les caixes de tonyina en oli vegetal ocupen diversos palets. Les borses isotèrmiques guarden preuats condiments.

Ramon Bagunyà creua Barcelona per fer hores al Banc dels Aliments, al carrer Motors, 122, a La Marina del Prat Vermell.

Ajuda en el que pot. Procedent de les arts gràfiques, la seva família editava les revistes i revistetes que van ser l'emblema d'una generació, la dels perseguits. Els Bagunyà, de Gràfiques German, feien els Cu-Cut!, El TBO, En Patufet...

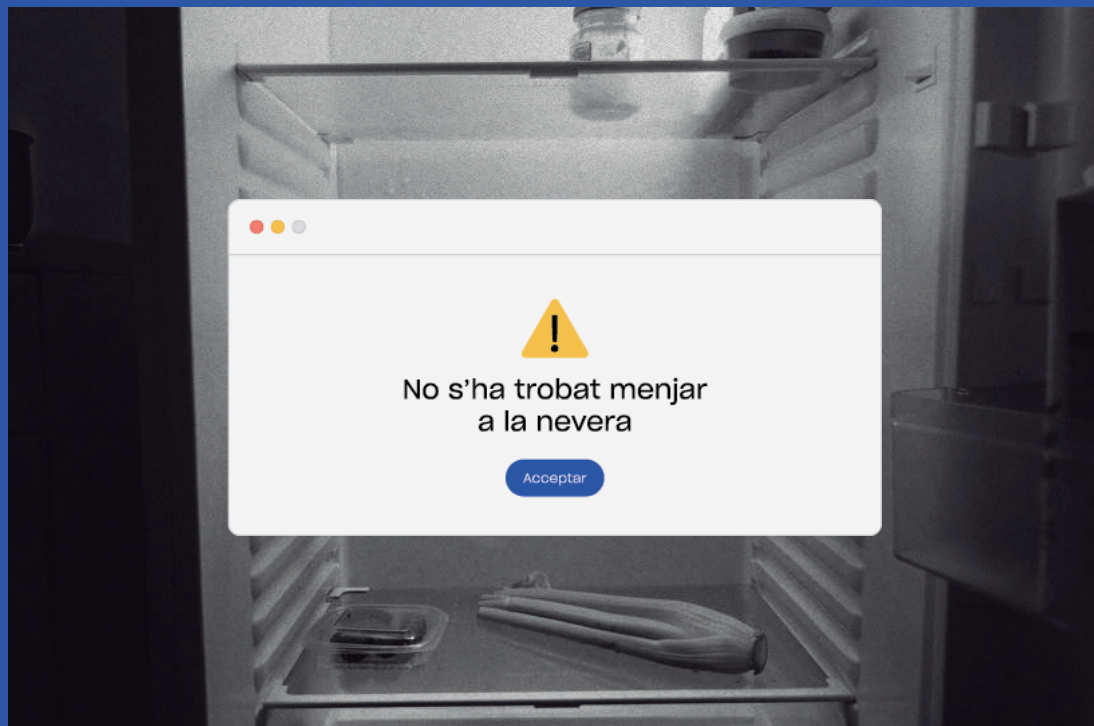
Riure per no plorar.
La Senyora S mai no ha llegit aquestes historietes.

D'alguna manera, Ramon Bagunyà prepara les bosses que rebrà la senyora S mitjançant alguna de les 385 entitats amb les que col·laboren, dins la xarxa de serveis socials: Grup Solidari Mare de Déu de Port (Sant Eloi, 9), Associació Espai Escola Dominical Undebel (Passatge Daró, 2), Parròquia de Sant Medir (Constitució, 17)...

“Tenia clar que no em volia quedar a casa. [...] Per a aquesta gent necessitada és una qüestió de subsistència.”

Martínez, Jesús (2021).
Diccionari general il·lustrat
de la nova pesta i dels
vells empestats. Ediciones
Carena: Barcelona

Fundació Banc de

els Aliments

El Banc dels Aliments és una fundació sense ànim de lucre, basada sobretot en el voluntariat, l'objectiu de la qual és la recollida d'aliments per evitar el malbaratament i així poder distribuir-los de forma justa, sostenible i eficient a les persones amb menys recursos.

Els aliments es distribueixen dins d'una xarxa d'entitats d'iniciatives socials de Barcelona, que treballen conjuntament amb la fundació.¹

La tasca acomplida pels bancs d'aliments a Catalunya ha aconseguit subministrar aliments a més de dos-cents cinquanta-sis mil persones durant 2021, recollint més de set milions d'euros que s'han convertit en cinc mil tones de menjar. Per primera vegada, es va poder repartir peix i carn congelats, uns resultats memorables com mai abans. Això ha suposat un increment del 33% de l'ajuda proporcionada a la població més desfavorida respecte al 2020.²

Esperem que enguany també farem història amb tu.

1. Fundació Banc dels Aliments. (2021). Fundació Banc dels Aliments. Banc dels Aliments.

2. Banc d'Aliments (2021). MANTENER LA DISTRIBUCIÓN DE ALIMENTOS A LO LARGO DE 2021, A PESAR DEL INCREMENTO DEL 30% DE LA DEMANDA. Barcelona, España.

“I hi ha persones que arriben a aquest món per facilitar la vida dels altres, per fer-los el camí més lleuger, com les aloses dels poemes de Shelley («From the earth thou springest, / Like a cloud of fire»). [...] Hi ha persones que venen a aquest món per estar mà sobre mà. Hi ha persones que venen a aquest món encara que el seu món sigui un altre.”

Martínez, Jesús (2021).
Diccionari general il·lustrat
de la nova pesta i dels
vells empestats. Ediciones
Carena: Barcelona.

Ningú no està preparat per la pobresa, però junts podem fer-li front. La nova pobresa no avisa ningú. Ni a la Glenda, ni al Rubén, ni a les sis-cent mil noves cares que ha atrapat. És cru quan et trenca la vida. Per això les persones som necessàries. Sort de les persones que tracten d'arreglar aquestes vides.

Persones com tu.

La pobresa adopta noves formes i arriba a nous llocs. Però la forma de lluitar contra ella segueix sent la mateixa que des del primer Gran Recapte: amb les teves donacions. Perquè les teves donacions donen sentit al Gran Recapte.

Enguany, si pots, ajuda.

El Gran Recapte és un
dels moviments ciutadans
d'acció solidària més
important que hi ha
actualment a Catalunya.

El Gran Recapte d'Aliments és una campanya que consisteix en mobilitzar la ciutadania a fer donació d'aliments bàsics en els punts de venda participants, per contribuir-hi a superar als dèficits que pateixen persones en situació de vulnerabilitat, detectats pels serveis socials.

Mitjançant el web **www.bancdelsaliments.org** pots fer-hi una donació econòmica, per ajudar a persones que s'han trobat de sobte a la pobresa. Aquesta donació pot ser puntual amb diferents quantitats o periòdica, per alimentar de forma sostinguda als beneficiaris de la fundació.

També pots ajudar realitzant una donació per transferència bancària, ingressant la donació al nostre compte o a través de Bizum.

Bibliografia.

Ajuntament de Barcelona.
(2021). PLÀNOL CENTRE
D'URGÈNCIES I EMERGÈNCIES
SOCIALS DE BARCELONA.

Azcona Sáenz, P. (2017).
Trabajadores y pobres:
condiciones de vida y desafíos
para las políticas sociales. Tesis
Doctoral.

Banc d'Aliments (2021).
MANTENER LA DISTRIBUCIÓN
DE ALIMENTOS A LO LARGO
DE 2021, A PESAR DEL
INCREMENTO DEL 30% DE LA
DEMANDA. Barcelona, España.

CEPAL, UNIFEM y Naciones
Unidas. (2004, enero). Entender
la pobreza desde la perspectiva
de género.

De Vega, L. (2020, 19 mayo).
Anatomía de una cola del
hambre: "Soy mendigo a mucha
honra". EL PAÍS.

El perfil de los nuevos pobres que
deja la Covid: español, mujer y
más pesimistas. (2021, 14 marzo).
La Información.

Fundació Banc dels Aliments.
(2021). Fundació Banc dels
Aliments. Banc dels Aliments.

Gracia-Arnaiz, M. (2019, enero).
Itinerarios alimentarios en
contextos de precarización: otras
formas de comer, otras formas de
vivir. ResearchGate.

H. Valenzuela-Garcia, Lubbers,
M. J., i Molina, J. L. (2020),
Vivo entre cuatro paredes. La
vulnerabilidad relacional en
contextos de exclusión social,
Colección Estudios vol. 45. 224
pp. Madrid: FOESSA. ISBN 978-
84-8440-697-6

Homedes Pinyol, N., García,
D. C., & Universitat Rovira i
Virgili. (2015, mayo). La nueva
pobreza: perfiles, problemáticas y
soluciones intentadas.

Martínez, Jesús (2021). Diccionari
general il·lustrat de la nova pesta
i dels vells empestats. Ediciones
Carena: Barcelona.

Navarro, P. A. & Grupo Nuevo
Lunes. (2014). Pobres del todo. El
siglo de Europa, 130, 32-38.

ONU Mujeres & PNUD. (2020,
2 septiembre). La COVID 19
ensanchará la brecha de pobreza
entre mujeres y hombres, según
los nuevos datos de ONU Mujeres
y el PNUD. ONU Mujeres.

Paugam, S. La disqualification
sociale: essai sur la nouvelle
pauvreté. Paris: PUF, 2000.

Periódico, E. (2021, 19 abril).
La demanda a los bancos de
alimentos de Catalunya aumenta
un 30%. elperiodico.

Sotomayor, E. (2020). Pobreza,
estigma y rechazo sociopolítico.
TRIBUNA LIBRE, 12-14.

Tallardà, L. A. (2021, 31 mayo).
La nueva pobreza tiene rostro
femenino. La Vanguardia.

Valenzuela-Garcia, H., Jessica
Lubbers, M., & Molina, J. L.
(2021, 4 febrero). Vulnerabilidad
relacional e impacto emocional:
las cicatrices invisibles de
la pobreza contemporánea.
UABDivulga Barcelona
Investigación e Innovación.

**La nova pobresa és difícil de percebre.
S'amaga en rostres de gent que no ho aparenta.
Persones que vesteixen com tu, que viuen en
cases com la teva i que fins i tot tenen un
treball com el teu. Si et fixes bé en els senyals,
hi ha molta gent que mai havia demanat ajuda,
però que ara la necessita.**

**La pandèmia, que ha sacsejat el món, ha
empès a la precarietat a milers de persones
que no s'ho esperaven. Aquest llibre pretén
acostar-nos a elles, entendre la seva nova
realitat i conscienciar-nos de la necessària
que és la nostra participació en el Gran
recapte d'enguany.**

**Ningú està preparat per a la pobresa,
però entre tots podem fer-li front.**

www.bancdelsaliments.org